

Waterschappen gebruiken hun krachtige wapen nog te weinig

Een bestaande vergunning intrekken lijkt moeilijk. En als het een keer gebeurt, dan volgt vaak meteen de beschuldiging van 'een onbetrouwbare overheid'. Toch zouden waterschappen dit vaker moeten doen, bepleiten onderzoekers van de Universiteit Utrecht. Sterker nog, waterschappen zijn verplicht om bestaande vergunningen regelmatig te toetsen, aan te scherpen en zo nodig in te trekken als de waterkwaliteit in het geding is.

tekst Geert van Duinhoven (redactie Vakblad)

> Om aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water te voldoen, kunnen waterschappen allerlei maatregelen uitvoeren zoals watergangen natuurvriendelijk onderhouden, natuurvriendelijke oevers en vispassages aanleggen, beken en kreken herstellen en water vasthouden. Dat kunnen belangrijke maatregelen zijn om de waterkwaliteit te verbeteren. Naast dit actief beheer is er ook passief beheer. Dat gaat over maatregelen die waterschappen kunnen nemen in bijvoorbeeld de vergunningverlening. Zo moet een waterschapsbestuur een aanvraag toetsen aan de KRW-doelen en het kan een vergunning weigeren als blijkt dat de activiteit die wordt aangevraagd de waterkwaliteit zal verslechteren.

Intrekken

Het gaat zelfs nog een stapje verder. Om de KRW-doelen te bereiken, kan een waterschap ervoor kiezen om bestaande vergunningen aan te scherpen of zelfs in te trekken. Dat kan dus ook wanneer een bedrijf zich keurig aan de regels en de vergunning houdt, maar wanneer de activiteit niet meer in de huidige tijd blijkt te passen en we de doelen van de KRW willen behalen.

Uit onderzoek van de Universiteit Utrecht bij de vier Brabantse waterschappen, blijkt dat geen van deze waterschappen dit doet. Veel mensen denken dat een eenmaal verleende vergunning niet aangepast, aangescherpt of ingetrokken kan worden. Dat is in dit geval dus niet waar. Sterker nog, de KRW en de Waterwet eisen zelfs dat waterschappen ook de verleende toestemmingen tegen het licht houden en ze herzien als blijkt dat de KRW-doelen niet worden bereikt. Ook moeten de waterschappen een vergunning aanpassen of intrekken als bij een lozing niet de best beschikbare technieken worden toegepast.

Waterschap voor de rechter

Nu is het altijd lastig te achterhalen of een waterschap alle vergunningen regelmatig kritisch tegen het licht houdt. Maar het is de vraag hoe lang de waterschappen dit instrument nog onbenut of onderbelicht kunnen laten. Het ligt voor de hand om de parallel te trekken met het natuurbeschermingsrecht. Ook daar zie je dat NGO's overheden verzoeken om intrekking en/of aanscherping van vergunningen in gevallen waarbij de (instandhoudings)doelstellingen van de Habitatrictlijn en het natuurbeschermingsrecht niet worden bereikt. Waarschijnlijk zullen diezelfde of andere NGO's ook dergelijke verzoeken bij de waterschappen gaan indienen. Indien de rechter de lijn van het natuurbeschermingsrecht volgt, en dat ligt voor de hand, zal het waterschapsbestuur intrekking of aanscherping van een vergunning alleen kunnen weigeren als het aangeeft op welke manier de KRW-doelen dan wel zo snel mogelijk zullen worden bereikt.

De Utrechtse onderzoekers vinden het dan ook verstandig als de Brabantse waterschappen gaan bedenken hoe ze met dergelijke verzoeken zullen omgaan. Ze zullen keuzen moeten maken welke verontreinigingsbron of -bronnen ze gaan aanpakken, binnen welke termijn en op welke wijze. Maar hoe dat moet, weet Kees Jan de Vet, dijkgraaf van Brabantse Delta, nog niet, zo liet hij optekenen door weekblad *De Boerderij*. 'Het is hoogst urgent deze kwestie samen op te lossen en elkaar aan te spreken op eenieders verantwoordelijkheid. Voldoende, schoon en gezond water is voor iedereen essentieel.'

Eigen (strengere) regels

En daar komt nog iets bij: de Omgevingswet. Waterschappen krijgen meer bevoegdheden om eigen regels voor lozingen vast te stellen. Voorheen moesten ze zich houden aan de rijksregels in het 'Besluit activiteiten leefomgeving'. Maar de regulering van deze directe lozingen wordt nu voor een belangrijk deel gedecentraliseerd. Dat betekent dat waterschappen zelf in hun waterschapsverordening de regels voor lozingen kunnen vaststellen. Deze extra afwegingsruimte die waterschappen onder de Omgevingswet krijgen, zou een aanleiding moeten zijn om de eigen waterkwaliteitsregels aan te scherpen.

Dat is niet een geheel vrijblijvende keuze, zeggen de onderzoekers: 'Als nu of straks in 2027 niet aan de KRW-doelen wordt voldaan en de waterschappen hun eigen regelgevende bevoegdheid niet maximaal benutten, zal een waterschap moeten kunnen uitleggen waarom het niet alles op alles heeft gezet om de waterkwaliteit te verbeteren.'

KRW: nog maar
46
maanden tot we de
waterkwaliteit op orde
moeten hebben